

Pensjonert sokneprest Harald Kaasa Hammer, Nøtterøy
Misjonssenteret i Namsos, 2. søndag i treenighetstiden 29. mai 2016 kl 1100

"FØDT PÅ NY, OG DET KAN MERKES"

Forslag til salmer (Fra Norsk salmebok 3013)

548 Jesus, Frelser, vi er her ... godt å tenke, tale, gjøre

527 Kristne, la oss søke sammen ... slik at verden klart kan kjenne: Det er deg vi hører til

Prekentekest

Joh 3,1-13 Det var en mann som het Nikodemus. Han var fariseer og en av jødernes rådsherrer. 2 Han kom til Jesus om natten og sa: "Rabbi, vi vet at du er en lærer som er kommet fra Gud. For ingen kan gjøre de tegnene du gjør, uten at Gud er med ham." 3 Jesus svarte: "Sannelig, sannelig, jeg sier deg: Den som ikke blir født på ny, kan ikke se Guds rike." 4 "Hvordan kan en som er gammel, bli født?" sa Nikodemus. "Kan noen komme inn i mors liv igjen og bli født for andre gang?" 5 Jesus svarte: "Sannelig, sannelig, jeg sier deg: Den som ikke blir født av vann og Ånd, kan ikke komme inn i Guds rike. 6 Det som er født av kjøtt, er kjøtt, men det som er født av Ånden, er ånd. 7 Undre deg ikke over at jeg sa til deg: 'Dere må bli født på ny.' 8 Vinden blåser dit den vil, du hører den suser, men du vet ikke hvor den kommer fra, og hvor den farer hen. Slik er det med hver den som er født av Ånden." 9 "Hvordan kan dette skje?" spurte Nikodemus. 10 Jesus svarte: "Du er en lærer for Israel og vet ikke det? 11 Sannelig, sannelig, jeg sier deg: Vi taler om det vi vet og vitner om det vi har sett, men dere tar ikke imot vårt vitneutsagn. 12 Hvis dere ikke tror når jeg taler til dere om det jordiske, hvordan kan dere da tro når jeg taler om det himmelske? 13 Ingen annen er steget opp til himmelen enn han som er steget ned fra himmelen: Menneskesønnen, som er i himmelen.

Slik lyder Herrens ord

Skaperord - ord til forandring

De tre tekstene vi har lest, er ment å ta tak i oss. De er ikke interessante kunnskapstekster, som gjør at vi kan gå hjem og vite litt mer om hva det er å bli født på ny.

Ordene vi har lest er ikke bare ord til kunnskap. De er ord til forandring:

1 Pet 1,23 For dere er født på ny, ved Guds levende ord som er og blir.

Derfor kunne det godt ha stått på døren inn til Misjonssenteret:
FØDESTUE! OBS! OBS! Fødselen er i gang!

Det er mitt ønske og min bønn at når du går ut av Misjonssenteret i dag, så skal du vite og kjenne og merke: JEG ER FØDT PÅ NY!

La du merke til det Jesus sa til Nikodemus?

Joh 3,8 Vinden blåser dit den vil, du hører den suser, men du vet ikke hvor den kommer fra, og hvor den farer hen. Slik er det med hver den som er født av Ånden.

Selv om den nye fødsel ikke er like synlig som fødselen da vi kom til verden, så kan den nye fødsel merkes. Akkurat som vinden ikke er synlig, men vi hører den suse, vi ser at vinden får gresset til å bølge seg og vi hører bladene som blaffer.

Hvordan kan vi merke om et menneske er født på ny?

La oss heller spørre: Hvordan kan vi merke at vi er født på ny? Hvordan kan jeg merke om jeg er født på ny? - født av Den hellige ånd? Hvordan kan jeg merke det?

Jesus sa til Nikodemus: "Den som ikke blir født på ny, kan ikke se Guds rike." Det må bety at den som er født på ny begynner å se Guds rike. Jeg begynner altså å se Guds regjering, hvordan han styrer og holder oppe sitt rike.

Jeg oppdager at det er Gud jeg har hatt å gjøre med hele tiden, også før jeg lærte ham å kjenne: Tiltrekningen mellom mann og kvinne er Guds oppfinnelse, selv om de to er så forelsket at de tror de har funnet på ekteskapet selv. Det er Gud som gjør det slik at vi kan få barn og bli far og mor, og han ber oss foreldre etterligne hans måte å være Far på. Gud har ordnet sivilisasjonen, så vi har myndigheter som skal fremme det gode mellom oss og bremse ondskaper. Gud har tatt oss inn i sitt skaperverk og setter oss til arbeid med å bevare og utvikle det han skaper.

Dette er fire nettverk som hører til Guds skapergjerning, fire nettverk som alle mennesker er avhengige av: ekteskap og familie, samfunnsliv og arbeidsliv. Og som en bonus har han gitt oss et femte nettverk: menigheten, der vi kan bli frelst og fødes på ny til et liv slik Gud opprinnelig ville ha det, før syndefallet.

Vi hørte hva Gud talte til Israelsfolket gjennom profeten Esekial:

Esek 36,27 Jeg gir min Ånd i dere og gjør at dere følger forskriftene mine, holder lovene mine og lever etter dem.

Når vi står sammen og bekjenner vår hellige tro, da frisker vi opp denne delen av troen vår: Jeg tror på Gud Fader, den allmektige, himmelens og jordens skaper! Jeg tror på ham, jeg tror ham, og jeg betror livet mitt til ham som skaper og holder sammen himmelen og jorden, og jeg vil leve og arbeide i hans skaperverk og undre meg over at han faktisk har skapt meg til å være hans medarbeider!

Kanskje har du tenkt at når Ånden gjør sitt inntog, vil det være adskillig mer spektakulære ting du blir ledet til. Det **kan** nok være det. Da jeg var tenåring hørte vi mange spennende historier om Einar Lundby, hvordan Gud ledet ham til mennesker han ikke visste hvor var. Han ble et ideal av et ledet menneske. Jeg møtte ham bare en gang, og spurte ham om han mente at alle skulle ledes slik som han. Han svarte, klok som han var: "Jeg tror nok mange flere kunne bli ledet slik, men de må begynne med de ti bud."

2. Hva vil Ånden gjøre med meg?

I katekismen har tredje trosartikkel overskriften "Helliggjørelse". På nytestamentlig gresk har vi flere ord om det Ånden driver på med. Et av ordene er para-kalein. Det betyr å kalle på oss fra siden: para-kalein. Vi bruker disse greske ordene i vårt språk også: Para-graf betyr noe som er skrevet ved siden av, og kalein er blitt til å kalle på norsk. Det Ånden gjør er para-kalein – å kalle på oss fra siden. Det er det en trener gjør. Han roper til oss fra sidelinjen: Kom igjen! Dette går bra! Hold igjen litt nå, og så gir du alt du har i innspurten!

Det er nok noen som blir skeptiske når de forstår at Ånden har et treningsprogram for dem. Tenk om Ånden gjør meg til et rart menneske. Tenk hvis han skal ha meg til å oppføre meg merkelig? Men hør nå hvilke personlighetsegenskaper Ånden har på treningsprogrammet for deg:

Gal 5,22-23 Åndens frukt er kjærlighet, glede, fred, overbærenhet, vennlighet, godhet, trofasthet, ydmykhet og selvbeherskelse.

Er det ikke det du ønsker deg av din beste venn? Tenk om naboen din var slik! Tenk om dette var kulturen på din arbeidsplass! Tenk om familielivet var preget av kjærlighet, glede, fred, – overbærenhet, vennlighet, godhet, – trofasthet, ydmykhet og selvbeherskelse.

Og ville det ikke være godt om andre brukte slike ord om deg? Det er gode ord! Det er noe alle ønsker seg. Vi kunne bruke resten av dagen til å smatte på disse ordene.

Det er dette som er å være hellig, og veien dit heter hellig-gjørelse. Vi merker at bak disse ordene står Jesus selv. Slik har vi lært ham å kjenne! Dette er Jesu egenskaper.

Ånden er en god trener. Para-kalein kan også bety å trøste! Og det kan bety å være talsmann. Ånden taler vår sak hos Gud, når vi ikke vet hvordan vi skal be, skrev Paulus til romerne. Rom 8,26.

Å være kristen er ikke å blankpolere sin hellighet!

Tenk etter: Kan jeg bli god helt alene? – uten å vise det til andre?

– Nei, hvis jeg forsøker å bli god helt alene, da ender jeg i selvgodhet! – Æsj!

Går det an å elske helt alene?

– Nei, hvis jeg forsøker å elske helt alene, da ender jeg i selvdigging! – Æsj!

Kan jeg bli hellige helt alene?

– Nei, hvis jeg forsøker å bli hellige helt alene, da ender jeg i skinnhellighet! – Æsj!

Derfor sier vi hver søndag: «Jeg tror på de helliges *samfunn*!» *Sammen* skal vi være hellige for å kunne gjøre Guds vilje i verden. Selvopptatt hellighet fører fort til hykleri – og var det noe Jesus ikke tålte, så var det hykleri!

Nei, når Ånden frembringer disse egenskapene i oss, er det ikke for at vi skal gå rundt for oss selv og skinne av blankpusset hellighet. Det Ånden lager i oss er *frukt*. Åndens frukt. Og frukt er til glede og sunnhet for andre. Hvis frukten bare henger på treet, da råtner den.

Åndens frukt er gaver til dine nærmeste

Alle de deilige Åndens frukter er gaver du skal gi til dine nærmeste. De er Guds gaver til dem – gjennom deg! Din hellighet er ikke din prektighet – æsj for et ord! – din hellighet er Guds gave til dine nærmeste. Åndens frukt er egenskaper han legger inn i deg så du passer for den tjenesten han har tenkt ut akkurat for deg.

De ni egenskapene som Ånden vil prege inn i oss, er fellesskaps-egenskaper. De handler om relasjoner: å gi kjærlighet *til andre*, å skape glede *sammen med andre og for andre*, skape fred *med andre*, å vise overbærenhet *mot andre*, å vise *andre* vennlighet, å gi *andre* godhet, å vise trofasthet *mot andre*, og møte *andre* med ydmykhet, og å vise *selvbeherskelse* i møte med andre.

Oj! Dette klarer jeg aldri!

Det er ikke meg det der, og det kan jeg aldri bli. – Det er nettopp det som er poenget når Paulus skriver til galaterne. Noen jøder hadde kommet til Galatia og krevd at de kristne måtte holde Moseloven. Hvis man bare tar seg sammen og holder Moseloven, da vil alt bli bra. Det var bare å ta seg sammen.

Jøden Paulus satte galaterne fri fra Moselovens krav. Og han setter oss fri fra kravet om å klare dette alene. Moseloven hører til den gamle pakt, men vi hører til den nye pakt.

Paulus forteller oss vennlig at disse gode egenskapene er Åndens frukt. Det er frukt som Ånden vil frembringe gjennom oss. Fruktene er et skapelsesunder som Den hellige ånd har tenkt å gjøre i våre liv, og nå står han på sidelinjen og heier oss frem:

- Hei der, jeg ser at Gud har lagt troen i hjertet ditt!
 - Kom ut, du tro der inne, jeg ser deg nok! Kom ut og bli kjærlighet. Det trenger din neste.
- Tro virksom i kjærlighet*, kaller Paulus dette, like før teksten vi leste (Gal 5,6)

Jeg husker en jusstudent som ble kristen da jeg studerte. Han var til vanlig en stødig bergenser, men alt det nye fikk ham til å gå opp i fistel: «Det driver og tror i meg!!»

3. Samtidig rettferdig og synder

Når jeg er født på ny betyr det at jeg har to begynnelser og to liv. Jeg bærer med meg mitt gamle menneske med dets tilbøyeligheter og lyster, og jeg er et nytt menneske med nye tilbøyeligheter og lyster. Jeg er *samtidig synder og rettferdig*! Luther brukte dette uttrykket for å si at vi vil merke at det gamle mennesket rører på seg helt til vi dør. Men det gamle mennesket har dødsstempelen på seg, og det nye mennesket har fremtiden foran seg. Vi må ikke bruke dette uttrykket fra Luther til å sidestille det gamle og det nye mennesket. Min identitet som kristen er ikke at jeg er både synder og rettferdig. La meg ta et eksempel.

Rosebedet

Jeg har et rose-bed. Nå jeg sier det slik, så betyr det at der dyrker jeg roser. Nå vokser det opp ugress i bedet, som jeg stadig luker og prøver å bli kvitt. Jeg kan jo si at: «Her dyrker jeg roser og ugress!» Det er jo sjarmerende sagt – én gang. Men hvis jeg alltid sier at her dyrker jeg roser og ugress, da blir jeg fort likegyldig med rosene.

Samtidig rettferdig og synder betyr: «Jeg er et rettferdig menneske for Jesu skyld, og mitt gamle menneske spreller på korset og skal snart dø!» Denne bekjennelsen betyr at det er en borgerkrig inne i hver enkelt kristen: korsfestelse og rett ferd, rett ferd og korsfestelse.

Gal 5,24 De som hører Kristus til, har korsfestet kjøttet med dets lidenskaper og begjær.

Gal 2,19-20 Jeg er korsfestet med Kristus; 20 jeg lever ikke lenger selv, men Kristus lever i meg. Det livet jeg nå lever som menneske av kjøtt og blod, det lever jeg i troen på Guds Sønn, som elsket meg og ga seg selv for meg.

Det er altså en borgerkrig inne i hver enkelt kristen. Nå behøver ikke denne borgerkrigen slite oss aldeles i stykker. For Ånden er sterkest. La oss ikke glemme det! Det går an å nå frem til fred i sjelen, bare vi er våkne og bevarer freden. Noen er under større angrep hele livet, mens andre har fått gått seg mere til sammen med Ånden. Og noen har det så enkelt at de ser ut til å være født før syndefallet.

Luther er et eksempel på stadig kamp mot den syndige natur og kamp mot djevelens fristelser. Han forteller hvordan djevelen lurer seg inn på ham og sier «Luther, du passer ikke til å være kristen, sånn som du er!» Da svarer Luther: «Det har du helt rett i, herr djevel. Jeg passer ikke til å være kristen. Men så er det ikke jeg som har funnet på det heller. Det var Jesus som fant på at jeg skulle bli en kristen!»

La meg understreke så sterkt jeg kan: Uansett om kristenlivet ditt er en livslang kamp eller om du har funnet fred og forsoning i troen, så *starter* kristenlivet med frelse. Frelsen er ikke noe vi oppnår etter å ha kjempet en stund. Frelsen er *inngangsbilletten* til et liv i kamp og til et liv i fred og forsoning.

Til slutt: Gud har to store prosjekter som han vil ha deg med inn i

For det første: Gud driver på og holder himmel og jord ved like. Himmelen har han rimelig god styring på. Men jorden er det verre med. Derfor trenger han mennesker som ber: «La din vilje skje på jorden slik som i himmelen!» Gud trenger at du smører verdensmaskineriet med kjærlighet, glede og fred. Og det er masse bruk for overbærenhet, vennlighet, godhet – det skal være visst! I vår tjeneste i verden trengs både trofasthet, ydmykhet og selvbeherskelse. Ikke sant?

Jeg gjentar disse ordene, fordi de er skaperord. Når du hører disse guddommelige ordene, preger Ånden disse egenskapene inn i din personlighet. Det pågår helliggjørelse av deg når du hører disse ordene.

Guds andre store prosjekt er at mennesker skal bli frelst: «Gud vil at alle mennesker skal bli frelst og lære sannheten å kjenne.» 1 Tim 2,4. Dette er en gerning Ånden heier oss frem til. For å kunne gi andre mennesker evangeliet trenger vi all den hellighet Ånden kan frembringe i oss: Kjærlighet, glede, fred, overbærenhet, vennlighet, godhet, trofasthet, ydmykhet og selvbeherskelse. Ta med deg denne oppfordringen fra Hebreerbrevet:

La oss ha omtanke for hverandre, så vi oppgløder hverandre til kjærlighet og gode gjerninger. Hebr 10,24

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige Ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet. Amen

Ekstrastoff - ikke brukt:

4. Spesielle tjenester

Når Jesus frelser oss, da frelser han oss inn i et åpent og fortrolig forhold til vår Himmelske Far, og et fornyet forhold til den verden Gud har satt oss mennesker inn i. Det skulle være ganske enkelt å forstå. Men Jesu ord til Nikodemus rommer mer enn vi kan forstå, og Gud regjerer og styrer sitt rike uten at vi alltid kan se det. Det er et eget lys over denne samtalen i nattens mørke, mellom Jesus og Nikodemus. Da Jesus var død, skulle Nikodemus få en spesiell tjeneste: Sammen med Josef fra Arimatea skulle han ta Jesus ned av korset, balsamere ham med myrra og aloe, og legge ham i graven.

Jeg vet ikke hvilken spesiell oppgave Ånden har tenkt på når det gjelder akkurat deg. Men Bibelen åpenbarer at det å bli født på ny, er like personlig som å bli født første gangen. Fødsel er ikke noe som skjer en hel flokk på en gang. Min fødsel er bare min. Jeg må innrømme at jeg ble overrasket da jeg leste at å bli født av Ånden og bli veiledet av Ånden er like individuelt som å bli født første gang!

Hør på dette:

1 Kor 12,7 Hos hver enkelt gir Ånden seg til kjenne slik at det tjener til det gode.

1 Kor 12,11 Den ene og samme Ånd deler ut sine gaver til hver enkelt slik han vil.

Ef 4,7 Til hver enkelt av oss er nåden gitt, alt etter som Kristi gave blir tilmålt.

1 Pet 4,10 Tjen hverandre, hver og en med den nådegave han har fått, som gode forvaltere av Guds mangfoldige nåde.

Rom 12,3 Hver og en skal holde seg til det mål av tro som Gud har gitt ham.